

EAPC - Novetats en matèria de Seguretat Social

Renda garantida de ciutadania (RGC) i ingrés mínim vital (IMV): una coexistència complexa

08-09-2022

La [Constitució espanyola](#) recull, en l'article 41, el principi d'universalitat del sistema de Seguretat Social, de manera que aquest ha d'oferir a tots els ciutadans assistència i prestacions suficients davant situacions de necessitat. La conseqüència immediata d'aquest mandat constitucional és la necessitat d'establir dos nivells de protecció dins del sistema: un de contributiu, orientat cap a les persones que desenvolupen activitats per les quals cotitzaran a la Seguretat Social, i un de no contributiu, per garantir que les persones que, o bé no han cotitzat mai o bé no ho han fet de manera suficient per accedir a prestacions contributives, puguin tenir també accés a l'acció protectora del sistema públic de Seguretat Social.

El títol VI del [TRLGSS](#) regula l'acció protectora d'aquest segon nivell, no contributiu, i inclou les prestacions següents:

- Prestacions familiars per fills o menors a càrrec, per naixement o adopció de fill i per part o adopció múltiples.
- Pensió no contributiva d'invalidesa.
- Pensió no contributiva de jubilació.

A aquest catàleg de prestacions no contributives es va afegir, mitjançant el [Reial decret llei 20/2020, de 29 de maig](#), l'anomenat "ingrés mínim vital" (IMV), actualment regulat per la [Llei 19/2021, de 20 de desembre](#). En efecte, l'IMV es configura com una prestació econòmica no contributiva de la Seguretat Social, adreçada a prevenir el risc de pobresa i d'exclusió social de les persones que visquin soles o integrades en una unitat de convivència, quan es trobin en una situació de vulnerabilitat per manca de recursos econòmics suficients per cobrir les seves necessitats bàsiques.

Però també la mateixa Constitució espanyola, en l'article 148.1.20.a, atribueix a les comunitats autònomes la competència en matèria d'assistència social. El TRLGSS la defineix com el conjunt de serveis i auxilis econòmics que, atenent estats i situacions de necessitat, es considerin necessaris, prèvia demostració, excepte en casos d'urgència, que l'interessat manca dels recursos indispensables per fer front a aquests estats o situacions. Es tracta, doncs, d'un mecanisme de

protecció social extraordinàriament important que individualitza l'atenció en situacions de necessitat específiques i provades, i d'aquesta manera es complementa la protecció que, amb caràcter general, brinda el sistema públic de Seguretat Social.

En el cas de Catalunya, l'article 24.3 de l'Estatut aprovat per la [Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol](#), estableix que les persones o les famílies que es troben en situació de pobresa tenen dret a accedir a una renda garantida de ciutadania (RGC) que els assegurí els mínims d'una vida digna, d'acord amb les condicions que legalment s'estableixen. Desenvolupant aquest mandat estatutari, la [Llei 14/2017, del 20 de juliol](#), del Parlament de Catalunya, aprova la RGC per assegurar els mínims d'una vida digna a les persones i les unitats familiars que es troben en situació de pobresa, per promoure'n l'autonomia i la participació activa a la societat. La RGC és una prestació social de naturalesa econòmica i percepció periòdica que es configura com una prestació garantida de dret subjectiu i que té com a finalitat desenvolupar la promoció de la persona i el seu apoderament i superar les condicions que l'han portada a necessitar aquesta prestació. No obstant això, no és la primera iniciativa d'aquesta naturalesa duta a terme a Catalunya, ja que la va precedir el programa interdepartamental de la renda mínima d'inserció (PIRMI), regulat en la [Llei 10/1997, del 3 de juliol](#), que durant més de dues dècades va donar suport econòmic i social a les persones que ho necessitaven per atendre les necessitats bàsiques per viure en societat, amb els recursos convenients per al seu manteniment, així com per afavorir-ne la inserció o la reinserció social i laboral.

Per tant, veiem com avui conflueixen dos àmbits de protecció amb finalitats molt similars, un d'estatal –l'IMV- i un altre d'autonòmic -la RGC-, la qual cosa comporta que en molts casos les persones que es troben en aquestes situacions de pobresa o vulnerabilitat social tinguin problemes per delimitar l'abast de tots dos àmbits de protecció.

Cal començar assenyalant que, en el cas de la RGC, el propòsit és garantir a tots els catalans prou ajuda econòmica per poder fer front a les despeses essencials derivades del propi manteniment o del de les persones que integren la unitat familiar o de convivència. No obstant això, també és aquesta la finalitat essencial de l'IMV en l'àmbit estatal, per la qual cosa per accedir a la prestació complementària de la RGC és preceptiu sol·licitar prèviament l'IMV, la qual cosa es pot fer a través del [web de la Seguretat Social](#). En definitiva, tot receptor de la RGC ha d'haver complert l'obligació prèvia d'haver sol·licitat qualsevol altra prestació a la qual pugui tenir dret.

Així doncs, les persones més grans de 23 anys -llevat de certes excepcions en les quals no s'exigeix aquest límit d'edat- que es trobin en les situacions de necessitat que descriu la Llei 14/2017, han de sol·licitar prèviament la prestació de l'IMV, que exigeix els requisits d'accés següents:

1. Tenir residència legal i efectiva a Espanya -s'admeten absències no superiors a 90 dies naturals a l'any o de qualsevol durada quan estiguin justificades per malaltia- i haver-la tingut de forma continuada i ininterrompuda durant almenys l'any immediatament anterior a la data de presentació de la sol·licitud. No s'exigirà a aquest termini respecte de:

- Els menors incorporats a la unitat de convivència per naixement, adopció, reagrupament familiar de fills, guarda amb finalitats d'adopció o acolliment familiar permanent.
- Les persones víctimes de tràfic d'éssers humans i d'explotació sexual.
- Les dones víctimes de violència de gènere.

2. Trobar-se en situació de vulnerabilitat econòmica per mancar de rendes, ingressos o patrimoni suficients, en els termes establerts en l'article 11 de la Llei 19/2021.

- No es considera en situació de vulnerabilitat econòmica la persona titular d'un patrimoni net -sense incloure-hi l'habitatge habitual- igual o superior a 17.698,80 euros el 2022 (en el cas d'unitats de convivència, s'aplica una escala d'increments que va des d'1,40 en el cas d'un adult i un menor fins a 2,60 a partir de quatre adults i un menor).
- Tampoc no es considera en situació de vulnerabilitat econòmica la persona que posseeixi actius no societaris per un valor igual o superior a 35.397,60 euros el 2022 (en el cas d'unitats de convivència, s'aplica una escala d'increments que va des d'1,40 en el cas d'un adult i un menor fins a 2,60 a partir de quatre adults i un menor).

La quantia mensual de l'IMV és la diferència entre la renda garantida i el conjunt de rendes i ingressos dels beneficiaris, sempre que aquesta diferència superi l'import de 10 euros mensuals. La renda garantida de l'IMV el 2022 és, per a un beneficiari, de 491,63 euros, que s'incrementa un 22% si es tracta d'una persona amb discapacitat igual o superior al 65%. En el cas d'unitats de convivència, l'import s'incrementa un 30% per cada membre addicional a partir del segon, i el màxim és de 1.081,59 euros en unitats compostes per cinc membres o més. Aquests imports s'incrementen amb un complement del 22% quan es tracti d'una unitat de convivència monoparental, o quan hi hagi una persona amb discapacitat igual o superior al 65%.

En el cas que, un cop sol·licitada la prestació de l'IMV, aquesta resulti denegada, prèvia justificació que s'ha sol·licitat i del resultat obtingut, la persona afectada pot sol·licitar la prestació de la RGC al web https://web.gencat.cat/ca/tramits/tramits-temes/rgc_complement_estatal_activable?category=7610da42-a82c-11e3-a972-000c29052e2c&moda=1. Els requisits que s'estableixen a la RGC per a les persones més grans de 23 anys -també en aquest cas hi ha excepcions a aquesta exigència d'edat mínima- són els següents:

- Estar empadronada en un municipi i residir legalment a Catalunya. Aquest requisit no s'aplica a les dones que tenen permís de residència per reagrupament familiar i el perden a conseqüència de divorci o separació, ni als catalans tornats.
- Tenir residència continuada i efectiva a Catalunya durant els vint-i-quatre mesos immediatament anteriors a la presentació de la sol·licitud. No es tenen en compte per al còmput d'aquest període les absències justificades inferiors a un mes.
- No disposar d'una quantitat d'ingressos, rendes o recursos econòmics considerada mínima per atendre les necessitats bàsiques d'una vida digna, d'acord amb l'import corresponent de la RGC en relació amb el llindar d'ingressos fixat per l'indicador de renda de suficiència de Catalunya. La situació d'insuficiència d'ingressos i recursos s'ha de donar, com a mínim, durant els dos mesos immediatament anteriors a la presentació de la sol·licitud de la RGC i ha de continuar existint mentre es tramita el procediment de concessió i es percep la prestació.
- No ser beneficiàries d'una prestació pública o privada de servei residencial permanent de tipus social, sanitari o sociosanitari, i no estar internades en un centre penitenciari en règim ordinari o tancat, excepte algunes excepcions.

La quantia mensual de la RGC, incloent-hi la renda complementària d'inserció, va des de 664 euros en el cas d'un únic beneficiari fins a 1.208 euros en el cas d'unitats de convivència de cinc persones o més. Aquests imports estan referenciats a l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC).

Però també pot ocórrer que al sol·licitant li sigui reconeguda la prestació de l'IMV. En aquest cas, també pot sol·licitar la RGC, de manera que percebrà l'import de l'IMV que li correspongui i, a més, li pot ser reconeguda la prestació complementària de la RGC fins a assolir l'import d'aquesta prestació.

Jorge Pérez Pérez

Doctor en dret. Delegat de la DE de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. Professor UAB.
Director del Postgrau en Ocupació